

Aan het college van burgemeester en wethouders
van de 8 MARN-gemeenten

Datum
10 februari 2020

Datum uw brief

--

Ons kenmerk

Uit.2020.03

Uw kenmerk

--

Onderwerp
Rapport Berenschot 'MARN en de
energietransitie'.

Aantal bijlagen

1

Geacht college,

Bijgaand treft u aan het onderzoeksrapport "MARN en de energietransitie" dat in opdracht van het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (GR MARN) is opgesteld. De GR MARN bestaat uit de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen. De GR MARN ondersteunt de deelnemende gemeenten bij de bescherming van het milieu, waaronder de verwijdering van afvalstoffen.

Aanleiding

De GR MARN is mede aandeelhouder van de afvalenergiecentrale ARN B.V. Er hebben zich in de loop van vorig jaar een aantal ontwikkelingen voorgedaan met betrekking tot de ARN B.V.:

- zowel de GR Regio Rivierenland als de GR Regio de Vallei zijn uitgetreden als aandeelhouder en zij hebben haar aandelen aan de ARN B.V. verkocht;
- de ARN B.V. is het bedrijf in het licht van de energietransitie aan het herpositioneren van afvalverwerker naar energieleverancier;
- door een gegarandeerde aanlevering van ingezamelde afvalstoffen, kan de ARN B.V. haar belangrijke rol als energieleverancier waarmaken; de leveringsovereenkomst van de afvalstoffen tussen de GR MARN en de ARN B.V. voorziet hierin.

Naar aanleiding van deze ontwikkelingen heeft het bestuur van de GR MARN zich beraden op haar mogelijk rol in de energietransitie en de invulling van haar aandeelhouderschap in ARN B.V. Daartoe heeft zij een aantal vragen geformuleerd die het bestuur moeten helpen in de te maken keuzes.

Deze vragen luiden als volgt:

1. *Welke rol kan en wil de GR MARN in de energietransitie spelen? (dit naast hetgeen gemeenten afzonderlijk en/of in de Regionale Energie Strategie (RES) verband doen)*

Postadres
Postbus 316
6500 AH Nijmegen

E info@marn.nl

KvK
50178334

BTW nummer
NL 009141790.B.01

2. Welke functie kan ARN B.V. daarin hebben?
 - als er een functie is, kan dat met of zonder aandeelhouderschap van GR MARN?
 - welke meerwaarde heeft aandeelhouderschap?
3. Welke samenwerkingsvorm kunnen de aandeelhouders van ARN. B.V. aangaan, gebaseerd op de conclusies onder a en b?

Deze vragen waren de basis voor een onderzoek. Dit onderzoek is uitgevoerd door bureau Berenschot in afstemming met een bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordiging van de GR MARN. Het rapport ('MARN en de energietransitie') is bijgevoegd. Ons bestuur heeft deze informatiebrief opgesteld waarin een korte samenvatting wordt gegeven van het rapport en de ontwikkelrichting van ons bestuur.

Beoogd effect

Het bestuur van de GR MARN wil graag de colleges en de gemeenteraden van de aangesloten gemeenten deelgenoot maken van het voornemen om verder te onderzoeken hoe de GR MARN een grotere rol van betekenis kan krijgen in de energietransitie en hen over de voortgang van het proces informeren.

Tegelijk wil het bestuur u informeren over het feit dat het bestuur meewerkt aan de aanpassing van statuten en reglementen van ARN BV en de voorbereiding van een aandeelhoudersovereenkomst.

Samenvatting rapport

Ambitie/opgave

Het rapport start met een schets van de ambities en opgaven van de gemeenten in GR MARN-verband. Deze ambities zijn afgeleid uit de energievisies en beleidstukken op het gebied van duurzaamheid van de verschillende gemeenten. Ook plannen op het gebied van grootschalige opwek (wind en zon) en energiebesparing zijn genoemd.

In het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) wordt er een regionaal warmteplan opgesteld. Hieruit wordt duidelijk waar gemeenten kunnen samenwerken en welke keuzes kunnen worden gemaakt. (warmtenetten, individuele oplossingen o.i.d.)

ARN B.V.

De ARN heeft een belangrijke rol in de afvalverwerking. De afvalstroom is de grondstof voor de afvalcentrale om deze om te zetten in energie. De ARN B.V. produceert op verschillende manieren duurzame energie, zoals: groene stroom, warmte voor het warmtenet Nijmegen en de waterzuivering, gasbrandstof voor openbaar vervoer.

Met de ARN B.V. heeft de regio op haar grondgebied een bedrijf dat én warmte én elektriciteit produceert van reststoffen, een unieke situatie die veel potentie en kansen biedt voor de toekomst.

De ARN kan op twee manieren een bijdrage leveren aan de energietransitie:

- voldoende mogelijkheden om met name aan het warmtenet meer warmte te leveren (capaciteitsuitbreiding)
- andere energiedragers, zoals biogas en groene stroom; hiertoe ontwikkelt ARN BV een smart grid om de energievormen uitwisselbaar te maken.
- eventueel als initiatiefnemer en/of eigenaar van uitbreiding van het warmtenet; dit is echter alleen interessant als in de regio het warmtenet wordt uitgebreid.

GR MARN

De huidige samenwerking in de G.R. MARN is beperkt tot het aandeelhouderschap in ARN B.V. Er is een leveringsovereenkomst tussen de GR MARN en de ARN B.V. waardoor de ingezamelde afvalstoffen worden aangeboden aan de ARN B.V.

Postadres
Postbus 316
6500 AH Nijmegen

E info@marn.nl

KvK
50178334

BTW nummer
NL 009141790.B.01

De leveringsovereenkomst kent een opzegtermijn van vijf jaar en wordt steeds (stilzwijgend) met een periode van vijf jaar verlengd. De huidige periode loopt af op 31 december 2020. Een eventuele beslissing van GR MARN om per eind 2025 de leveringsovereenkomst te beëindigen dient derhalve voor 31 december 2020 te worden genomen.

Het bestuur van GR MARN ziet geen aanleiding om de overeenkomst op te zeggen, vanwege de zekerheid van afvalverwerking (verbranding en GFT-vergisting) en de daaraan verbonden regionale energieopwekking.

Zowel de GR de Vallei als Rivierenland verkochten hun aandelen van de ARN B.V. waardoor GR MARN en Remondis (commerciële afvalinzameling & recycling) als aandeelhouder resteren. Remondis heeft aangegeven dat zij het voor een effectieve publiek-private samenwerking van belang vindt dat de meerderheid van de aandelen van ARN B.V. in publieke handen is (51% GR MARN, 49% Remondis).

De meerwaarde van de GR MARN en het aandeelhouderschap ARN B.V.:

- dit geeft stabiliteit/zekerheid van de deelnemers, gekoppeld aan de huidige constructie van de vuilverwerking door de ARN B.V. en de mogelijkheden van de ARN B.V. op het gebied van de energietransitie waaronder warmtelevering;
- via de GR MARN spreken de gemeenten eensluidend in de Algemene Aandeelhoudersvergadering van de ARN B.V. met een mond;
- er kan gestuurd worden op het beleid van de ARN B.V. vanuit de eigenaarsrol in de aandeelhoudersvergaderingen, zowel voor wat betreft de afvalverwerking als in het kader van de energietransitie.

Toekomstmogelijkheden GR MARN

In het rapport worden twee scenario's geschetst, te weten handhaving van de huidige situatie en een GR MARN+ variant. In het rapport worden deze varianten beschreven. Onderstaand treft u deze beknopt aan.

Scenario 1, handhaving huidige situatie:

- focus blijft primair gericht op afval en beheer aandelen ARN;
- GR MARN wordt niet gebruikt voor gemeenschappelijk beleid;
- Secretaris-functie GR MARN blijft bij DAR.

Voordeel:

- huidige situatie is overzichtelijk;
- stabiliteit verwerking afval blijft gewaarborgd;
- focus op circulaire economie.

Nadeel:

- GR MARN doet niks met energietransitie; ARN B.V. als duurzame energiebron wordt weinig uitgenut;
- huidige constructie benut niet de kracht van de publiek-private samenwerking tussen publieke aandeelhouders en Remondis op het gebied van de energietransitie.

Scenario 2, GR MARN+ variant:

- de focus wordt verbreed naar de energietransitie;
- de GR MARN wordt naast aandeelhouderschap afvalverwerking ook ingezet voor gemeenschappelijke sturing op terrein energietransitie en de rol van de ARN hierin; m.a.w. vergroten inzet ARN B.V., uitbreiding mogelijkheden ARN B.V. door actieve invulling eigenaarsrol;

Postadres
Postbus 316
6500 AH Nijmegen

E info@marn.nl

KvK
50178334

BTW nummer
NL 009141790.B.01

- ontwikkelen van gezamenlijk beleid en (mogelijk) besluitvorming;
- beleidsmatige coördinatie tussen gemeente op gebied van energietransitie;
- GR MARN kan gebruikt worden voor investeringen in het kader van de energietransitie;
- GR MARN organisatie dient wel uitgebreid te worden.

Voordeel:

- zekerheid en stabiliteit van het verwerken van afval en een doel op het gebied van energie;
- de ARN B.V wordt vanuit de GR MARN benut voor de energietransitie via eigenaarsrol gemeenten;
- de mogelijkheid bestaat om de energieketen en dus ook de warmteketen te integreren van bron tot eindgebruiker;
- een eenduidige aanpak, kennisdeling en ontwikkeling in de GR MARN gemeenten rond het thema energietransitie.

Nadeel:

- de voordelen en kansen kunnen voor gemeenten verschillend zijn; ook lopen tempo en ambitie op het gebied van energietransitie niet voor alle gemeenten gelijk;
- als er investeringen worden gedaan, kunnen hier financiële risico's mee gepaard gaan;
- de GR MARN krijgt in dit scenario meer gewicht; er dient oog te blijven voor de democratische legitimiteit.

Beantwoording onderzoeksvragen

In het rapport zijn de onderzoeksvragen zoals die door het bestuur van de GR MARN zijn gesteld, beantwoord. In het kort nog even een herhaling van de hoofdlijnen:

1. Rol GR MARN in energietransitie:

- verbreedt de rol van de GR MARN en creëer een platform van ambtelijke en bestuurlijke afstemming over de energietransitie; gezamenlijke besluitvorming in een GR MARN+ kan een groeipad zijn naar de toekomst, maar is nu nog te vroeg; reikwijdte en inhoud van een GR MARN+ komen in een vervolgstadium aan bod;
- een welkome aanvulling op activiteiten in RES-verband;
- kan sturing geven op activiteiten van de ARN B.V. in het kader van de energietransitie;
- ideaal platform als de gemeenten gezamenlijk willen inzetten op energietransitie; (schaalvoordeel)

2. Functie ARN B.V. hierin:

- leverancier duurzame energie waaronder warmte met behoorlijk groeipotentieel;
- (mede-)initiatiefnemer uitbouw/beheer warmtenet;
- (mede-)initiatiefnemer nieuwe, lokale energie initiatieven.

Deze functies kunnen vanuit de opdrachtgeversrol vorm krijgen. Aandeelhouder zijn is niet strikt noodzakelijk hiervoor.

3. Meerwaarde aandeelhouderschap ARN B.V.:

- als aandeelhouder heb je een eigenaarsrol en daarmee kun je inhoudelijk sturen op de koers van de ARN B.V. ;(energietransitie, investeringen etc.)
- sturen op financiële solide basis ARN B.V. met het oog op stabiele vuilverwerking;
- sturen op samenstelling directie en Raad van Commissarissen ARN B.V.

Postadres
Postbus 316
6500 AH Nijmegen

E info@marn.nl

KvK
50178334

BTW nummer
NL 009141790.B.01

4. Welke samenwerkingsvorm kunnen gemeenten/aandeelhouders ARN B.V. het beste aangaan:
- MARN+ variant verdient de voorkeur;
 - MARN+ geeft schaalvoordelen en samenwerking op energietransitie;

Bestuurlijk standpunt

Het Algemeen Bestuur van de MARN heeft naar aanleiding van de onderzoeksvragen die het zich gesteld heeft en de beantwoording in het rapport "MARN en de energietransitie", de volgende richtinggevende conclusies getrokken die zij graag als een soort toets aan de deelnemende gemeenten wil voorleggen:

- het bestuur van de MARN ziet scenario 2 (MARN+) als de voorkeursvariant;
- het bestuur spreekt de wens uit om aandeelhouder van de ARN B.V. te blijven en houdt daarbij vast aan het uitgangspunt dat de meerderheid van de aandelen in handen van de overheid moet zijn.;
- het bestuur stelt voor de verwerkingsovereenkomst met de ARN B.V. te continueren;
- het bestuur neemt de adviezen uit het rapport over en gaat de uitwerking hiervan onderzoeken.

Als gevolg van het uittreden van GR De Vallei en GR Rivierenland moeten de aandelen tussen GR MARN en Remondis herschikt worden om de meerderheid van het publiek belang te behouden. Effectief betekent dit dat GR MARN 51% van de aandelen zal houden en Remondis 49%. Met twee aandeelhouders is er ook aanleiding om statuten en reglementen te herzien, alsmede een aandeelhoudersovereenkomst te sluiten. Nog niet eerder is een aandeelhoudersovereenkomst gesloten. We zien dit nu als een belangrijk instrument om in vast te leggen onder welke voorwaarden en aan wie verkoop van energie (warmte, gas en elektriciteit) mag plaatsvinden. Op deze wijze wordt de GR MARN in staat gesteld regie te voeren over de wijze waarop de energieproductie door de ARN B.V. optimaal in de gemeenten van de GR MARN kan worden toegepast.

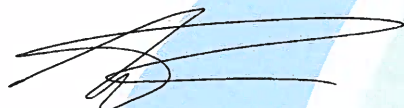
Het bestuur werkt samen met Remondis en ARN BV aan deze documenten. Gezien het bedrijfsbelang van ARN BV moeten deze documenten als vertrouwelijk worden gehandeld.

Het vervolg

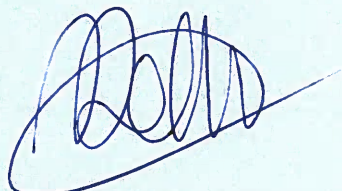
Wij hebben alle deelnemende gemeenten van de MARN deze informatiebrief toegezonden met het rapport "MARN en de energietransitie". Het bestuur verzoekt de colleges en gemeenteraden van de bij de GR MARN aangesloten gemeenten om een reactie in de vorm van een zienswijze en/of wensen en bedenkingen op ons bestuurlijk standpunt, zoals hiervoor geformuleerd.

Wij zijn benieuwd naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,
het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling MARN,
namens deze,



De Voorzitter
H. Tiemens



De secretaris
J. van Delft

Postadres
Postbus 316
6500 AH Nijmegen

E info@marn.nl

KvK
50178334

BTW nummer
NL 009141790.B.01